Q. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICA

De

ISCHURIA,

Qvam

Præſcitu Gratioſiſſ. Facult. Medic.

SUB PRÆSIDIO

DN. AUGUSTI QVIRINI RIVINI,

Phil. & Med. Doct.

Præceptoris ſui æſtumatisſimi

P. P.

Johann Siegfried Kießling/

Zitta-Luſatus,

Lipſiæ d. XIV. Julii, Anno M DC LXXXII.

H. L. Q. C.

Literis JOHANN. GEORG.

J. D.

Prooemium.

NOn unum eſt, qvod circa mictionem notare licet vitium. Qvosdam vexat Ardor Urinæ, ut ſummos inter mejendum perſentiſcant dolores: alios ſtranguria, qvi urgente continuò urinâ guttatim hanc reddunt atqve acrem ità, ut fermè urethram erodat. Alii ſangvinem ſimul & pus cum lotio excernunt in mictione cruentâ. Nonnulli pene diffluunt Diabete, atqve crebrius copioſiusqve urinam reddunt, ut plus urinare, qvàm potare videantur. Aliis Diamnes ſ. urinæ incontinentia ſummè moleſta eſt, qvi eam citrà dolorem qvidem emittunt, at ſœpius qvoqve citra ſenſationem, ut non modò inter dormiendum, ſed & inter vigilandum vix animadvertant egreſſum lotii. Deniqve urina etiam ſupprimitur, qvibusdam ex parte tantum, qvandò non liberè, ſed parcius reddi poteſt, in Dyſuriâ nonnullis dictâ: aliis ex totô ſupprimitur, ut nec guttula excerni qveat, qvem affectum vocamus Iſchuriam. Atqve hanc ipſam in præſenti Diſſertatione tractare, nobis propoſitum eſt. Deus T. O. M. benedicat laboribus noſtris ex altô!

§. I.

EQvidem me non latet, multos cum Ætio *Tetr. 3. serm. 3. cap. 2.* Ischuriam habere pro affectu vesicæ proprio, qvandocunqve scilicet urinam hæc ipsa colligat nec reddat, qvo sensu Gorræus *in Def. Med. p. 199.* apertè docet, ischuriam propriè dici urinæ in vesicâ retentionem, ast à vulgo Medicorum ejus significationem ampliari, ut illam qvoqve urinæ suppressionem comprehendat, qvæ vitio renum contingit, vacuâ omninò vesicâ.

§. II.

Nec ignoro hinc ortam divisionem in Ischuriam veram, sive legitimam & notham s. spuriam; qvæ distinctio, passim occurrit apud Trincavellium, Forestum, Sennertum, Riverium Cardiluc. *in Hartm.* aliosqve. Intelligunt autem per Ischuriam veram, urinæ suppressionem, qvæ fit vesicâ plenâ; per notham, qvæ fit vesica vacua.

§. III.

Nihilominus placitum est nobis, sub titulô Ischuriæ, omnem in genere urinæ suppressionem complecti, spreta pariter iniqvâ Gorræi censurâ & qvâ vulgò utuntur Ischuriæ divisione jam recensitâ.

§. IV.

Etenim nec vocis origo repugnat, nec usus vocabulorum tyrannus. Componitur nimirum ἰσχουρία, ex ἴσχω contineo & οὖρον, Urina, adeoqve idem sonat, qvod urinæ retentio. Hinc etiam non pauci recentiores cum Hœchstettero, *p. 661.* omnem in genere lotii suppressionem, ischuriam vocant, siqvidem & ipse Galenus, *lib. 1. de part. aff. Cogn. cap. 1.* expresse asserit, ischuriam non tantum vitio vesicæ, sed & renum atqve ureterum nasci, *& lib. 3. de Sympt. Caus. cap. 2.* addit, ob defectum vocabulorum, ei qvoqve urinæ retentioni, qvæ fit vesicâ vacuâ nomen ischuriæ omninò concedendum esse.

§. V.

Qvamobrem verò ischuriæ divisionem rejiciam, hæc est ratio: videlicet fundamentum ejus nullius valoris existit, sive id à diversitate partis affectæ, s. causæ morbificæ petant, utrinqve tamen defectus apparet insignis. Sit ità ischuriam vitio vesicæ natam dici legitimam, hinc, si differentiam partium affectarum tradere velis, non satis est opponere ischuriam, qvæ vitio renum atqve ureterum accidit, qvorsum enim referenda est ischuria vitio sangvinis oriunda, in qvâ renes pariter & vesica, ac ceteræ partes urinariæ illæsæ sunt.

§. VI.

§. VI.

Deindè nec satis est alias numerasse causas ischuriæ veræ, alias nothæ, qvid si enim causa communis renes simul & orificium corripiat, e. g. fieri potest, ut sangvis congrumatus, calculi l. similia, partim qvidem ad vesicam deveniant, partim verò in renibus remorentur, atqve sic non tantum supprimant urinam in vesicâ jamjam collectam, sed & ulteriorem per renes transcolationem impediant. Hæc sanè ischuriæ species, nec absolutè vera est, nec spuria, sed potiùs mixta; ac proindè longè convenientius videtur, communi nomine ischuriæ quamcunqve urinæ suppressionem salutare.

§. VII.

Sed ad rem. Urina nil aliud est, qvam serum per renes è Massâ Sanguineâ separatum. Dum enim sangvis per arterias emulgentes renibus infunditur, fieri non potest, qvin pars ▽osior transeat per renum substantiam, ex innumeris tubulis confectam, tanqvàm per filtrum, reliqva sangvinis parte magis oleosa pinguiqve interim refluente per venas renales ad cavam; Serum autem isto modo seqvestratum, per ureterum canales depluit continuò in vesicam, ibidemqve colligitur, donec contractis vesicæ fibris, per urethram excernere lotium placeat.

§. VIII.

Qvis igitur non videt, modis innumeris, naturam in hôc negotiô impediri posse, qvo minus urinæ secretio ex voto contingat, scilicet vel vitio sanguinis, s. materiæ secernendæ, vel vitio organi secernentis, s. renum malè affectorum, vel vitio viarum s. ureterum, vel vitio vesicæ, vel etiam urethræ.

§. IX.

Sic Platerus *lib. 3. Obs. pag. m 564.* refert glandem penis à præputio ita fuisse occlusam in recens nato infante, ut ne guttam qvidem lotii reddere potuerit. Similes historias vide in Boneti sepulchreto, p. 1237. Nec dubium est simili urinæ suppressione urgeri fœmellas, qvas atretas vocant, si vel à nativitate, l. alio errore vulva occludatur in totum.

§. X.

Idem malum contingit aliis in calculo urethræ impacto, viamqve lotii transituri intercipiente, qvorum exempla vide, in Zacut. Lusit. *Pr. adm. lib. 2. Obs. 75. 76. & 77.*; aliis à carunculis urethræ cavitatem occupantibus, cujus historiam refert Riverius, *Obs. Cent. I. 81.*

§. XI

§. XI.

Vesicæ autem culpâ ischuria nascitur, qvandò I. cervix ejus obturatur à calculo, qvod Bartholinus. *Cent. 2. Ep. 86.* annotavit, aut sanguine congrumato, vid. Galenus. *l. 6. c. 4. de loc. aff.*, aut qvandò inflammatur, juxtà observationem Lælii à Fonte *in Consult. 108.*, aut saltem fortius comprimitur, e. g. à fecibus nimiùm induratis, qvod Schenckius testatur de Ischuria *l. 3. Obs. 8. p. 485.* I. qvandocunqve Vesica se contrahere atqve lotium expellere neqvit. Ita enim Pareus *Op. Lib. 16. cap. 48.* narrat urinam totaliter suppressam in Juvene, qvi diutius eam ex verecundiâ retinuerat.

§. XII.

Ureterum vitio accidit Ischuria, ubi I. calculo obsessi aut resiccati fuerint, qvod utrumqve observavit Vidus Vidius, *l. 10. cap. 17. de Curat. Memb.* I. etiam si qvando sangvis congrumatus, materia sabulosa & viscida, atqve similia ureteres occupaverint, annotante Zacuto Lusitano. *P. H. Lib. 2. c. 15. Obs. 5. p. 442.*

§. XIII.

Deniqve renibus malè affectis lotium supprimitur; scilicet nunc ob eorum inflammationem, uti testatur Lotichius *Obs. Lib. 4. fol. 376.* nunc propter obstructionem I. à calculo, qvod freqventissimum est, aut muco viscidiore, qvod antè biennium observavimus. Nimirum assumserat pro jentaculo Vir qvidam, de cœtero sanus caseum qvem vocamus Hollandicum ad satietatem, cerevisiam tenuem ac Diureticam (Keuterling) superbibendo: elapsis aliqvot horis, urina citrà ullum Vesicæ renumve dolorem supprimitur, ut ne guttam qvidem excernere ad tertium usqve diem potuerit. Tunc verò nostrum petens consilium Spiritum accepit è millepedibus ac testis ovorum urinosum, qvo sumto mucosa crassaqve prodiit urina, atqve sic liberatus est ab Ischuria.

§. XIV.

Curiosum autem est, illæsis omninò partibus urinæ dicatis, nihilominus ischuriam qvibusdam contingere. Memoratu digna est prima Salmuthi observatio, habita circà sectionem pueri, post omnimodam urinæ suppressionem demortui. Etenim aperto hujus abdomine, mirum erat totam ejus cavitatem aqva fuisse repletam, at circà renes ureteres atqve vesicam nullum apparuisse vitium. Causam tamen rei ulterior visce-

ſcerum inqviſitio detexit, ſiqvidem inſigne circa ſtomachi pylorum occurrebat foramen, è qvo exſtillans potus, nec ad inteſtina qvidem, multò minus ad renes atqve veſicam pertingebat.

§. XV.

Qvid verò dicam de obſervationibus Loweri atqve Williſii, qvas hic ipſe *in Pharm. Rat. p. 103.* recenſet. Sanè, dum omnia in corpore ſalva, ſine ullo impedimento lotii repererunt, qvid judicare licuit aliud, qvàm vitium magis in ſanguine, qvàm organo latitaſſe, cauſamqve iſchuriæ dediſſe lethali. Eſt enim ſatis probabile, ob defectum ſeri, deficere urinam, & qvem ſanguinis maſſa nimis compacta intimè permixtum habet, laticem aqvoſum è ſinu ſuo ægrè dimittere.

§. XVI.

Neſcio tamen, an hæc Williſii ætiologia locum inveniat apud Riverium. Videlicet ſi qvis caſus in hujus *Cent. I. Obſ. I. & 89.* annotatos penitius intuetur, is certè nec omninò excuſare ſanguinis vitium poteſt, cum juxtà *Obſ. 89.* urina ſubnigra reddita fuerit poſt ſolutam iſchuriam, nec ſeri defectum accuſare aut ſanguinis compagem nimis ſtrictam qvandoqvidem ægrorum uterqve multum potârit ante ſuppreſſionem urinæ, ac deindè qvoqve plures urinæ libras excreverit, curatâ per venæ ſectionem iſchuria. Riverium itaqve parùm emendavit Williſius nec enim abſurdum erat in corporibus plethoricis inſtituiſſe phlebothomiam, aſt qvomodo hujus beneficio compages maſſæ ſanguineæ firmior reſolvatur nondum liqvet.

§. XVII.

Cogitandum proindè nobis erit de alia illius iſchuriæ cauſa, qvam fortaſſis ita concipio. Notum eſt aliàs læſo rene uno alterum inſimul in conſenſum rapi, ſic, ut e. g. ren ſiniſter tantùm à calculo occupatus urinæ fluxum ex totô impediat, qvantumvis dexter ſit integer ac ſalvus, videatur Verzaſcha *Cent. I. Obſ. 2.* Atqvi conſenſus iſte procul dubio propter nervorum renalium communicationem & complicationem oritur, qvemadmodum ſtomachus atqve teſticuli utplurimùm à calculo renali per conſenſum malè habent, ità multò major eſt renum ſympathia. Qvod ſi verò nervorum vitio iſchuria naſci ſolet in uno latere, qvandò alterius lateris ren ex calculo dolens renem ſocium convellit, qvid obſtat alia de cauſa utrumqve ſimul renem ſpaſmo corripi, & hoc pacto canales urinæ ſecretioni dicatos corrugari atq; occludi.

§. XIIX.

§. XIIX.

Hujus rei testimonium insigne nobis nuperrimè dedit ex casu ab alto decumbens. Cum enim hic ipse ob dolorem lumborum lateris sinistri variis cruciaretur motibus convulsivis, redeunte per vices asthmate sicco, singultu vehementissimo, inani vomendi conatu, tremore artuum atqve epilepsia nunc saltem caput, vel brachium pedemve, nunc totum corpus horrendum in modum torqvente; tum verò alvus insimul & urina supprimebatur, usqve donec anodynis & antispasmodicis largiter inuncta renum ac vesicæ regio, clysterqve ejusdem virtutis applicatum esset. Credidisses ischuriam hanc à sanguine congrumato, renes forte obstruente fuisse ortam, at eventus aliud monstravit, siqvidem non modò prima, qvæ tunc prodiit urina, omninò clara fuit, satisqve copiosa, sed & postmodum, qvæ per totum morbi decursum colligebatur, ne vestigium qvidem cruoris dedit, qvanqvam inter screandum pluriman qvantitatem sanguinis, partim floridi, partim nigricantis & qvasi desiccati per plures dies rejiceret æger & hoc pacto convalesceret favente Numine.

§. XIX.

Proindè, si qvis in Ischuriæ cura, felicem optat eventum, necessum est ante omnia, ut partem affectam, causamqve morbificam probe noscat: Non satis est Empiricorum more ad urinæ suppressionem dedisse diuretica omnis generis. Utut enim nonnunqvam æger qvidam servetur, exhibito fortè cum innumeris ineptis unico appropriato; reliqvos tamen omnes, hac ratione mortuos culpa medentis, i. e. negligentia aut imperitia ejus interiisse, palàm est. Eqvidem homines sumus, qvibus non semper licet ad intimiora naturæ ac morborum penetrare, ast stupiditatem suam, plus qvam asininam occultare sub artis Medicæ pallio, hujusqve imperfectionem prætendere velle, non sufficit undiqve. Ecqvis non videt, vesica vacua frustra inungi abdomen, ineptè in urethram adigi candelam ceream l. catheterem, & ab affixa cucurbita, si calculus in uretere hæreat, plus damni, qvàm emolumenti ægros sentire, uti & à fortioribus diureticis, si qvandò calculus major aut saltem asperior viarum angustias obturet.

§. XX.

In gratiam igitur tyronum, breviter attamen clarè lubet exponere qvomodò non tantum ischuriæ causa cognosci, sed & ipsum malum per con-

vi

venientia remedia tolli qveat. Videlicet affectus ipse cognitu non est difficilis, ast ut cura cum judicio atqve fructu instituatur, attendendum est ad quasvis circumstantias, tàm antecedentes, qvàm conseqventes.

§. XXI.

Ex antecedentibus occasio morbi addisci potest, qvandocunqve intelligimus ægrum, l. antehàc laborasse calculo, l. ab alto cecidisse, l. insignem in victu errorem commisisse, l. diutius retinuisse urinam, atqve sic porrò; Ad hæc multum refert nosse, utrum subitò suppressa sit urina, an verò paulatim defecerit; item qvalia fuerint ultimò excreta, numqvid fortè sanguinis grumosi, l. materiæ mucosæ, l. sabulosæ unà prodierit.

§. XXII.

His præcognitis ad statum ægri præsentem animadvertendum & imprimis considerandum est, nùm doleat, an non, qvâ in parte, & qvomodo dolorem percipiat, numve alia concurrant symptomata, æstus, vomitus, stupor cruris, paralysis aliarum partium, l. spasmus, aut motus convulsivi &c. Cumqve non rarò in gravidis qvoqve urina supprimatur, ultimo gestationis tempore, qvandocunqve scilicet uteri moles cervicem vesicæ versus os pubis comprimit, moneo in his omnibus circumspectè agendum esse ac prudenter, ne fortassis accusando calculum, aliamve ischuriæ causam calumniandi occasionem præbeat Medicus.

§. XXIII.

Ut paucis rem omnem expediam; Qvi à nativitate urinam non emittunt, iis l. vulvam clausam, l. si pueri fuerint, glandem penis imperforatam esse, per inspectionem constat. Similiter & in oculos incurrit, si cui post vulnus inflictum l. ulcus coaluit foramen urethræ, aut saltem præclusum est, à superinducto præputio calloso, prout in Lue ♀ea qvandoque occurrit.

§. XXIV.

Quod si verò dolor in urethrâ observetur, tunc si adsit inflamma-

tio, dolor magis ardens atque pulsatorius, si calculus, dolor acutus, pungens & quasi lacerans ægrotum cruciat: alius est dolor minusque acerbus quem ex caruncula urethram obstruēte ægri persentiscunt, si quis tamen certior esse velit, is saltem tenuissimam candelam ceream oleo imbutam immittat in urethram, ubi enim obstaculum erit mollius, carunculam, ubi durius, calculum adesse, tutò colligere poterit; Verùm urethræ inflammatio, sive cum calculo, l. carunculâ concurrat, sive sola ischuriam pariat, præter dolorem ardentem ac pulsantem, signa præbet satis manifesta, nam & rubor & durus tumor eam claré indicant, ut in illa cognoscendâ nemo amplius hærere queat.

§. XXV.

Ubi autem nil horum observetur in ægro, ac nullibi via lotii è vesicâ impediatur, hæc tamen turgeat, quod l. manu appositâ deprehendi ex ejus duritie, l. etiam observari oculis, ex illius eminentiâ atque abdominis elevatione, potest, tunc vitium hærere in vesicâ ipsâ extrà dubium est. Atque sic ex ægri relatione intelligimus, si fortè diutius quàm par est retinuerit urinam, aut sanguinem congrumatum collegerit ex lapsu. Si verò spasmus l. motus convulsivi observentur aliis in partibus, tum simili vitio vesicæ sphincterem corripi probabile est. Ast calculus cervicem vesicæ occupans optimè cognoscitur, si juxta §. antecedentem, per candelam ceream exploretur ac removeatur, lotiumque tunc sabulosum ac limosum effluat.

§. XXVI.

Ast vacuâ vesicâ, dolor nunc descendit per abdomen versus vesicam, quandò in ureteribus calculus, l. humor viscidus ac sabulosus hæret, tunc plerisque simul crus stupet, ac in viris utplurimùm dolet lateris affecti testiculus: nunc verò dolor in lumbis residet, isque si renes inflammati fuerint, ardens ac pulsans, ut & in extimâ superficie rubor conspici, æstusque admotâ manu satis intelligi queat, imprimis in nephritide paulò vehementiori. Ubi verò calculus renes perrumpere conatur, tùm juxtà diversitatem calculi majoris, l. minoris, aut asperi l. lævis, dolor modò intensissimus, acriter pungens & lacerans modò remissior aut saltem gravativus est.

§. XXVII.

§. XXVII.

Sed difficillimum tandem erit judicare de Ischuriâ, quando nullus ullibi dolor in ægroto notatur, quod tamen rarissimè contingit. In tali igitur casu omninò expedit juxtà §. 21. accuratius examinasse singula antecedentia, imò & præsentia, imprimis humorum atque nervosi generis statum, undè sanguinis viscidita, renumque spasmus percipi satis potest.

§. XXVIII.

Et nunc ipsam aggredi curam ischuriæ nil vetat, postquam de causa ejus ac sede certiores facti sumus. Scilicet quibus urinæ via impedita est, propter membranam vel præputium urethram occludens, iis per decentem sectionem facilè medemur, & ubi opus est, cannulam plumbeam immittere licet, ne iterum vulnus coalescat.

§. XXIX.

Si calculus in urinario meatu hæreat, non consultum videtur, l. diuretica fortiora interius propinasse, l. intruso stylo aut cathetere lapidem commovisse, siquidem his modis & dolor exacerbatur, & propter dolorem fibræ ipsius urethræ satis sensatæ stringuntur arctius, calculumque magis firmiter amplectuntur ac detinent. Cùm enim æqualis sit, urethræ amplitudo, non video quamobrem calculus in medio illius hæreat nec pergat ulterius & excernatur, nisi quod in progressu offendens cum dolore spasmum excitet, atque sic viam sibi ipse præcludat. Optimum igitur est, anodyna cum antispasmodicis adhibere, l. sub formâ linimenti, l. fotus, l. insessus. Tandem, his nihil proficientibus, urethræ sectio instituatur, cujus beneficio lapis eximi è cole non difficulter potest. Vide inter alios Tulpium *Obs. Lib. 3. Cap. 8. & Lib. 4. cap. 34.* Ast nemini Autor ero, ut juxta Zac. Lus. *P. M. A. L. 2. Observationem 67.* violenta manu sibi opem ferre, id est percussione fortiori calculum virgæ impactum comminuere velit; vereor namque ne durior lapis plagam eludat, atque tum non sperata salus, sed atrocissimus dolor sequatur.

§. XXX.

Sed caruncula seu caro spongiosa in urinario meatu enata paulò aliter tractanda venit. Equidem Cardanus *in Comm. ad Hipp. Aph. Lib. 7. 43.* testatur, beneficio catheteris perforatam carunculam, effusoque sanguine simul & pure, quendam fuisse restitutum; at quod uni feliciter, pluribus sinistre potest evenire ob metuendam doloris ac inflammationis exacerbationem. Tutius est itaque juxtà Amatum Lusit. *Cent. 4. Curat. 19.* per Medicamenta ⊖ina paulatim erodi carunculam. Paravit autem ex viridi æris, auripigmento, vitriolo & alumine, in ⊙e calcinatis, probeque cum ✢o tritis, addito oleo rosaceo & lithargyrio emplastrum, quod extremitati tenuis candelæ cereæ affixum in canalem urinarium adegit, ibique per tres horas reliquit: ità enim renovato quotidiè emplastro, caruncula intrà sex l. octo dies absumitur, uti pluribus experimentis id confirmavit Borellus *Cent. I. Obs. 79.*

§. XXXI.

Alia est ratio curandæ inflammationis, quæ urethram, l. cervicem vesicæ, l. etiam renes ipsos occupat. Externè quidem remedia Saturnina, & quæ aliàs usitata sunt, contrà inflammationes adhiberi possunt: Vena secetur, si corpus plethoricum fuerit, atque internè simul assumantur ⦶ata, quippe quorum excellens est Virtus refrigerans pariter atque diuretica. Similis est succus cancri, cum aceto l. vino contusi, item emulsio sem. cucurbitæ, quam singulari experimento, contra ischuriam jam olim commendavit Ætius *Tetr. 3. serm. 3. cap. 21.* Quandoquidem vero inflammatio sæpe non adsit sola, sed vel cum calculo, l. cum carunculâ, aut etiam vulnere concurrat, igitur his in casibus non inflammatio tantùm, sed & reliquæ circumstantiæ notari omninò debent.

§. XXXII.

Porrò si calculus cervicem vesicæ occupet, tunc ut lapis à meatu dimoveatur, l. æger concutiendus est resupinato corpore, quod in junioribus potissimum locum habet, præeunte Galeno, *Lib. 6. cap. 4. de loc. aff.* l. potius candela cerea per urethram immitti potest, aut etiam cathe-

catheter, quem, ubi paulò durior videbitur argenteus, ex balænarum setis l. corio parare docet Fr. .d. le Boe Sylvius. *Op. p. 117.* At nunc iterùm fluente urina non quiescendum, sed omnibus allaborandum est modis, ut calculus atteratur ac educatur quantocyus, ne vel in vesicâ ad majorem molem accrescat, vel sæpius urinam supprimat. Hunc ergò in finem jubet Sylvius l. c. decoctum graminis Spiritu ⊖ri l. simplici, l. dulci parumper acuatum in vesicam injicere per Syringam; cum verò nec Autor ipse hanc Methodum in usum revocarit, malim istam inventionem seponi, siquidem ab injectione tali ardorem urinæ summum oriri, atque vesicam citiùs quam calculum erodi certum est. Cui tamen hic modus vesicæ calculum solvendi arridet, is & petroleum in quo lapis lyncis ebullierit, juxtà Joh. Baverium *Conf. Med. p. 36.* & solutionem Ocul. Cancrorum in Spiritu Urinæ factam, qua, notante Sachsio *in Gammarol. p. 75.* Pansa feliciter usus est, loco decocti graminis acidulati recipere potest.

§. XXXIII.

Sanguis verò congrumatus, quacunque is de causa in vesicam devenerit, resolvendus est iterùm per inunctiones l. fotus ex abrotano, chelidon. Min., Majoranâ, sem. anisi, atque similibus sanguinem congrumatum resolventibus. Præ ceteris stercus vaccinum recens, partibus obscœnis inunctum, quo auxilio non unum ex grumo ischuria correptum feliciter restituit, commendat Zacut. Lus. *Pr. M. Adm. Lib. 2 Obs. 74.* Et præterea si forte cruor grumosus ureteres simul atque renes repleat, & urinam intercipiat, tùm non modò externa, sed & interna requiruntur auxilia; instar omnium esse potest decoctum rubiæ tinctorum, l. oc. 69. cum ✠o maturè propinati.

§. XXXIV.

Ubi ab induratis alvi excrementis urina supprimitur, clysmata ex emollientibus parata, conducunt, nec non balnea ad imitationem Dodonæi *Obs. Med. Cap. 47.* quandocunque scilicet feces duræ, intestinum rectum occupantes, ne quidem canaliculum clysteris admittunt; quem in finem parietaria, violaria, malva, cum filipendula, chærefolio, petroselino atq; similibus non ineptè recipiuntur.

§. XXXV.

§. XXXV.

Prægnantibus autem, si ab uteri mole cervix vesicæ comprimatur, non necesse est plura præscribi, cùm in iis urinæ suppressio facilè tollatur, quando in lectum se recipientes, vel cruribus cum abdomine paulisper elevatis, vel devoluto in quoddam latus corpore pondus vesicæ incumbens aliquandiu declinent.

§. XXXVI.

Si propter urinam diutiùs cohibitam fibræ vesicæ nimia extensione enervatæ fuerint, consultum est, manu imposita abdomini, lotium exprimere, quemadmodum in seipso expertus id laudat Forestus, *Lib. 25. Obs. 14.* Adhæc cathetere immisso, viam aperire licet urinæ, quâ ex parte saltem effusa, vires vesicæ redeunt, ut amplius nullo sit opus medicamento.

§. XXXVII.

Si spasmus sphincterem vesicæ, vel etiam renum tubulos arctiꝰ contrahendo, urinæ fluxum impediat, antispasmodica externè pariter ac internè præscribantur. Huc enim pertinet ruta, salvia, Origanum, thymus, hypericum, castoreum atque succinum, quibus jam olim veteres locum inter diuretica concesserunt.

§. XXXVIII.

Habent eadem hæc antispasmodica adhuc multiplicem usum in ischuria, quæ contingit à calculo: Nam & in uretere, si detineatur, nil magis convenit, quàm antispasmodica cum anodynis adhibuisse, uti ex inunctione olei scorpionum, petrolei, olei succini atq; rutæ, cum oleo liliorum alborum, papaveris l. hyoscyami aliquoties expertus sum.

§. XXXIX.

Imò si vel maxime in ipsis renibus adhucdum resideat calculus, sola hæc sufficere possunt. Nimirum vidi non semel, quanquam omnis generis diuretica per plures dies exhibita fuissent contra calculum renum, ne granulum tamen cum urina prodiisse; at dolore sedato, postquam per plures dies atque septimanas incesserunt, nil metuentes, excreverunt lapides satis magnos sine ulla molestia. Itaque neglectis omninò calculum frangen-

gen-

gentibus ac pellentibus, anodyna postmodùm aliis propinavi unicè, sive suppressa fuerit urina, seu liberè mejerint, & profectò ubique, etiam infantibus convenientissima ac efficacissima deprehendi. Atq; hoc sensu Crocus, opium cydoniatum atque similia, diureticis quoque annumerari merentur.

§. XL.

Interim nec prorsus ea rejicio, quæ arenulas mucumque renum expellere valent; sicut enim in urinæ suppressione à calculo solùm, si dolor urgeat, anodyna, mixta cum diureticis, si mediocris sit dolor: ita sola diuretica, si absq; dolore supprimatur urina, præscribere sum solitus. Sunt autem hæc ipsa remedia, multum inter se diversa, alia quidem acida, ut succus limonum, Spiritus ⦶, ⊖is, & qui omnes superat spiritus ⊕ Philos. vulgo dictus: alia sunt naturæ alcalinæ, inter fixa ⊖ ♀ri, ononidis, juniperi, stipitum fabrarum, è volatilibus liquor urinosus Oc. 69., testarum ovorum atq; millepedum: alia sunt ⊖sa, e. g. ⦶. ⊖✱c. ♀ ⊕tus. Huc referri potest liquor nephriticus Michaelis, syrupus crystallorum, ex horum solutione in succo limonum addito saccharo paratus; alia sunt terrea Oc. 69. mandibul. Luc. pisc. testæ ovorum calcinatæ, qvas omnibus aliis præfert Barbette in Praxi, *pag. m. 211.* Hæc sunt potiora Diuretica, quibus contenti esse possumus, cui placet addat, lignum nephriticum, cochenilliam tinctorum, alkekengi, virgam auream, folia ribis nigræ, raphanum item allium atque animas halecum ex Platero, cerebrum picæ ex Riverio, medullam pennarum ex Crollio, motacillæ cineres atque sanguinem leporis ex Ferrario, urinam hirci ex Grülingio, atque caballi stercus ex Foresto.

§. XLI.

Videlicet hæc omnia qvidem in totali urinæ suppressione jamjam experta sunt, existimo tamen, salva auctorum authoritate paucis selectis, cetera seponi posse citrà ægroti damnum.

F I N I S.

CO-

COROLLARIUM.

JUcundissimum fuit spectaculum, quod in præparatione Tincturæ tartari nuper observavimus, postquam collocata in arenam phiola ignem subjectum auximus, donec ebullitio accelerata fuerit: nempe in superficie salis tartari apparuerunt bullæ exactè rotundæ, quarum plures conglomeratæ uvas egregie repræsentarunt humi prostratas, succedentibus continuò bullis in altum quasi accrescētes, præsertim cum combinationem earum feliciorem cōmoto paulisper vitro juvare placuit.

* *